

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhó koráva:
Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 6.

Magyar gyárak.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter, mint a jelek mutatják komolyan veszi iparfejlesztési politikáját, nem éri be azzal, hogy hirdette a gyáralapítás szükséges voltát, hanem külföldi tőke-pénzesekkel tárgyalásokat folytat, melyek minte y fővárosi szaklap értesült, már is pozitív eredményre vezettek.

Magyar gyárak alapítására a legnagyobb hajlandóságot az osztrák, első sorban a cseh vállalkozók mutatnak. Ezt természetesen dolognak tartjuk. Az osztrákok úgy gondolkodnak, hogy ha Magyarország minden áron ipart akar teremteni és gyárakat építeni, akkor miért engednék át az osztrákok másoknak azt a terrenumot, melyet mint osztrák iparosok eddig monopoliumként birtak. Ha a magyaroknak sem pénzök, sem kedvök gyárak alapításához, akkor első sorban az osztrákok hivatottak arra, hogy a miniszternek kezére járjanak, mint akik abban az előnyben is vannak, hogy ismerik a magyar fogyasztó közönség szükségleteit és izlését.

Lesznek tehát gyáraink. Pápán szövőgyárat, Újverbáson szövőgyárat, Győrött szövőgyárat, ugyanily gyárakat alapítanak Nayyszombaton, Nyitrán és Békés-Csabán, Turóc-Szent-Mártonban papirgyárat, Magyar-Óvárótt fémgyárat, Pozsonyban czérnagyárat, Székesfehérvárótt, szövő és konzervgyárat, Frivigyén

selyemgyárat, Szent-Lőrinczen drótygyárat, Fogarason cellulózgyárat, Budapestben gőzmosógyárat, Aradon posztógyárat. Ezenkívül Brüsszelben konzorcium alakult a gömörmezei magnezittelepek kiaknázására és egy másik konzorcium a varazsdi szentelepek kiaknázására.

Ime az iparpolitika perspektívája. A ki barátja a nagytőkének, az örvendhet, mert ily nagyfoku gyáralapítás, melynek a bemutatott szemelvények csak kezdetét képezik, nem történhetik meg másképp, mint nagyfoku állami, törvényhatósági és városi támogatással. Ugy is van a dolog. Hegedüs miniszter az osztrák, német, hollandi, belga és angol vállalkozóknak a legmesszebb menő állami kedvezményeket biztosította. Lesz alkalmunk az állami protekczió második fejezetében gyönyörködnünk. Az első tudvalevőleg nem igen tudott sikereket felmutatni. A városokat pedig hozzászoktatták, hogy egymással versengjenek. A mint versenyre keltek a multban a különböző állami intézetek elnyeréséért, úgy most egymást tul fogják licitálni, hogy egy külföldi tőkepénzes a nyakukra üljön.

Ennek eredményei kézzel foghatók. Az állam, ha egyszer rálép a gyáralapítás útjára, onnét többé vissza nem térhet, mert különben kockára vetné az eddig történt összes befektetéseket. Ha az állam egyetlen-szes szeszgyár érdekében le tud mondani 180 ezer forintról, akkot mily áldozatokra fog hajlandónak mutatkozni, ha egyszer az a sok külföldi tőke, mely magyar gyárakat alapított, de el kezd a piac

és versenyviszonyok miatt panaszkodni. Állam és városok aztán folyton újabb és terheesebb áldozatokat lesznek kénytelenek a magyar gyáraknak hozni. A költségvetés és közös kiadások csak normális emelkedését szem előtt tartva, tisztán áll előttünk az a helyzet, melybe a magyar állam önmagát beoverta és a melyből nem lesz kilábolás, a mezőgazdaság és kisipar pusztulása árán sem.

De tegyük fel, hogy ez nem lesz így. Tegyük fel, hogy a magyar gyáripar erőforrássá válik a nemzeti meggazdagodásnak, mert lesz idebenn erős fogyasztó piacza és a keleti államokat is le tudja foglalni az export számára. Mindezeket feltételezve, akkor is azt kell mondanunk, hogy az idegen tőke becsalása az országba és erőszakolt favorizálása, közzgazdaságilag egészségtelen és veszedelmes helyzet.

Mert ha mi nem csak a tőkét, hanem a gyárost is külföldről hozzuk be, idővel oda fejlődnek az állapotok, hogy legerősebb ipartelepeink és gyáraink külföldiek birtokában lesznek és annak a sok milliárdnak, mit iparpártolás czimén az ország áldoz, a haszna legnagyobb részt külföldre vándorol. A nagy áldozatokat semmiképp sem paralizálja majd a munkaviszonyok némi javulása, mely a gyáripar meghonosításával jár.

Körülbelül erre az álláspontra helyezkedett az országos iparegyesület is, tehát az az egyesület, mely leginkább helyesli Hegedüs miniszter iparfejlesztési politikáját. Jele annak, hogy több gondot kellene fordítanunk arra, hogy a hazai erőket is bevonjuk a gyáralapításokba.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Levelek a párisi világkiállításról.

Páris, 1900. június 1.

Legutóbbi levelemben a párisi világkiállítás legérdekesebb részének — a nemzetek utcájának — rövid ismertetésébe kezdtem s egészen Németországig haladtam, most folytatom a leírást a többi nemzetek pavillonjainak vázolásával.

Németország palotája után a Spanyolországé következik, mely castilliai stílusban van építve s a hajdan oly büszke Hispánia letűnt nagyságát van hivatva hirdetni. A palota külső kinézése fejedelmi. Olyan, mint egy királyi kastély, nem tulhalmozott díszítéseivel, hanem arányaival s egyszerűségével akar hatni.

Benseje első pillanatra meglepi az embert, mert belépve azt hisszük, hogy teljesen üres, nincs benne semmi. — Spanyolország ugyanis csupán 3 dolgot állított ki palotájában: szőnyeget, szobrokat és régi fegyvereket. Tudva levő dolog, hogy a spanyol királyi udvar tulajdonosa Európa legnagyobb és legbecesebb szőnyeg gyűjteményei egyikének. Több mint 2000 darab szőnyegből áll az a gyűjtemény s értéke valóban mesés.

Vannak gobelinek, melyeknek ára 300 000 korona. A királyi család annyira félti e gyűjte-

ményt, hogy évenként csak kétszer engedi meg a nagyközönségnek, hogy azt megtekinthesse.

Ennek daczára a spanyol regens királynő, hogy kimutassa háláját Franciaország iránt, mely a legutóbbi amerikai háboruban annyira rokonszenvezett Spanyolorzággal, nem habozott e drága gyűjtemény legbecesebb darabjait, melyet annyira féltenek, a világkiállításba elküldeni s ott egy fából készült palotába, hol folyton ki van téve a tűzveszélynek és megsemmisülésnek elhelyezni.

A kiállítási palota összes termeit belől a szőnyegek, egy pár márványszobor díszíti. Nyolcz vagy tíz üvegszekrényben az egykor világhatalmat gyakorló Spanyolország fényes multjára emlékeztető fegyverek vannak kiállítva, így a többek között Boabtilnek, az utolsó granadai mór királynak fegyverze és köntöse, V. Károly trónja. — E kiállítás Spanyolország hajdani nagyságának hirdetője. A jelenkorra mi sem emlékeztet benne.

Spanyolország fájdalmas érzést keltő épülete után Monaco palotája következik. — Ez a kicsiny állam, melynek lakosai az adót csak hirtől ismerik, kicsinysége daczára a legjobban ismert államok közé tartozik, enyhe klímája és játéklarangjai miatt. Összes kiadásait az a sok ezer turista és még több ezer játékos fedezi, kik késő ősztől kora nyárig ellepik a földközi tenger e paradicsomát s így nem csoda, hogy lakói gond nélkül élnek s a monacói fejedelmet nem emésztik nehez dolgok, hanem ráér

magánkedvteléseit teljes mértékben kielégíteni. — Dicséretére legyen mondvá a mostani uralkodónak, hogy privát passziói olyan természetiek, melyek a tudomány előmozdítását czélozzák s nem léha mulatságból állanak.

A monacói fejedelem ugyanis »La princesse Alise« nevű jachtján már hosszú évek óta a világ minden tengerét bekalandozza, hogy feltárja az oceánok rejtett állati és növényi életének titkait. Igen számos már azon új tengeri állatok száma, melyeket a monacói fejedelem fedezett fel s a tudományos társaságok siettek is ezért egymásután beválasztani tagjaik közé a tudományt kedvelő uralkodót.

A kiállításban legnagyobbbrészt ezen tengeri expedíciókból haza hozott halak és növények vannak kiállítva s nagyon érdemesek a megtekintésre. A híres monte-carlói játéklarangra mi sem emlékeztet az egész kiállításban; az ember azt hinné, hogy Monaco a világ legártatlanabb és legbékésebb országa. Pedig, ha az itt eljátszott aranyak számáról és itt eldördült pisztolylövésekről látnánk egy statisztikai kimutatást, mindjárt más érzelmekkel tekintenénk körül e gyönyört termekben, hol most csak borszeszbe tett halakon és tengeri rákokon akad meg szemünk.

Görögország bizanci stílusú tarka téglából készült palotájában mindent kiállított, a mit csak tudott. A természet minden országa képviselve van. — Legérdekesebb a fénykép és női munka kiállítása, különösen ez utóbbiban

Két megnyitás.

Ma nyílt meg az osztrák birodalmi gyűlés, holnap pedig a magyar képviselőház kezd meg tanácskozásait.

Mindkét parlament nagyon rövid ideig fog együtt maradni, annyi bizonyos. — Csak hogy persze más-más okból. A mi képviselőházunk lázas sietséggel fogja elvégezni munkáját, hogy a honatyák mielőtt hazamehessenek nyári pihenőre. Az osztrákok ellenben nagyon is lassan fognak dolgozni és ezért mihamarabb szétkergetik őket, hogy elvégezhesse helyettük a munkát — a 14-ik paragrafus.

Ime a most megnyíló parlamenti kormány perpekterája. Nálunk gyors lejárása a megszavazandó törvényjavaslatoknak, szavazás parancs-szóra. Odaát parázs obstrukció, heves viták, talán egyéb spektakulum. Aztán itt is, ott is — néma csend a törvényhozó épületekben.

De mi lesz azután. Ezzel a kérdéssel érdemes foglalkozni.

Az osztrák alkotmányos élet három év óta haldoklik. Azóta a mióta Badeni kiadta ama híres nyelvrendeleteket. Azóta egyetlen egy törvény sem jött létre alkotmányos uton. — Előbb a németek vad obstrukciója akadályozta meg a törvényhozás munkáját, aztán amikor a nyelvrendeleteket visszavonták, a csehek obstrukciója. Így keletkezett egy cirkulus vicuoris, melyből csak egy kivezető út van: Az osztrák alkotmányosság teljes felfüggesztése. A három esztendő aggoniának elvégre halállal kell végződnie.

Sok jel arra mutat, hogy ez a halál immár gyorsan be fog következni. Egy politikai napilap püskösi számában interju jelent meg, melyet azóta sajtóban és politikai körökben élénken tárgyalnak. Egy államférfi nyilatkozatairól van szó, a ki miniszter volt, de nem kisebb, a mióta nem miniszter. Ez a körülmény, de meg a nyilatkozat tartalma is menten elárulja, hogy Szilágyi Dezsőről van szó. Nos a mostani delegáció elnöke azon tündöklik, hogy vajjon nem-e ez volt a hatvanhetes alkotmány utolsó delegációja? és hozzá teszi, hogy a magyar delegáció mintha már csendes agoniában lett volna.

Ez már nem is úgy hangzik mint egy orvosi vélemény, hanem úgy mint a lélekarang

kondulása. Hisz neki kellett legjobban érezni, hogy az a csengettyű a kezében már nem szólítja az élőket, nem csendesíti a viharokat, hanem temeti a halottat.

Nem időszerűtlen dolog tehát foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy ha az osztrák abszolutizmusról az utolsó fügefalevél — a 14. §. is — lehull, mi lesz a mi 67-es alkotmányunkkal és mi lesz főleg Ausztriához való gazdasági viszonyunkkal?

Igaz, hogy ezt a viszonyt 1907-ig az önálló rendelkezés alapján rendeztük úgy, hogy addig közösségünk Ausztriával épségben maradt. De közben meg kell ujtatnunk a nemzetközi szerződéseket, melyek 1903-ban lejárnak, meg kell állapítanunk az új autonóm vámtarifát és ezzel meg kell vetnünk jövő gazdasági fejlődésünknek egész alapját.

Vezető államférfiainknak tehát már most tisztában kell lenni azzal, hogy tovább akarják-e üzni rossz játékaikat, formuláikkal és klauzuláikkal tovább is szolgai függésben akarják-e tartani az ország gazdasági erőit Ausztriától, vagy eleget akarnak-e tenni annak, a mit a törvény parancsol, az ország érdeke pedig sürögösen megkövetel és előkészítik az ország teljes gazdasági függetlenségét!

Elég volt a habozásból, a bizonytalanságból, a gazdasági válságokból, a folyton növekedő, terjedő szegénységből. Ez az állapot tengődés volt, a rabok tengődése. Ha élni akarunk, le kell tépnünk azokat a láncokat, melyek bennünket Ausztriához kötnek.

A lateráni magyar predikáció.

Április 30-án magyar szavak hangzottak a lateráni ős bazilikában. Az egybegyűlt magyar zarándokoknak prédikált Fehér Ipoly pannonhalmi főpát hévvel, lendülettel. A gondosan kidolgozott beszéd nagy hatást tett a hallgatóságra, már akkor dicsérrel emlékeztek meg róla a lapok. Most megjelent külön kiadásban is; közöljük belőle a következő részletet:

Ismerjük el, tagadnunk nem lehet, nem is szabad, hogy a XIX. századot vakító fényvilágította be az az isteni szikra, mely az emberi elmében ragyog. Vakító volt ez a fény, időnkint egészen a káprázatig; éles vonásokban tárta fel a század gyermeke előtt az anyagnak

titkait annyira, hogy szinte elmosódtak előtte a léleknek utjai. Tisztán látja mindazt, a mi közelében van, de elmosódtan a távol eső czélok.

Mohó kíváncsisággal kutatott, lázas tevékenységgel dolgozott ez a század. S a mit esze kikutatott, a mit keze megalkotott, arra méltán meglepődéssel, önérzetesen, sőt büszkén mutathat rá.

És mégis; hiányzik meglepődöttsége, boldogsága, lelki nyugalma; hiányzik, mert mindent se a tudomány, se a munka nem adta, nem adhatta ki neki; mert hisz' mindezek nem az agy értelmességében, nem a kéz munkásságában, hanem az érzelmek melegágyában, a szívben fakadnak és tenyésznek.

A XIX. század, nagy tudásának, fejlett izlésének, fáradhatatlan munkásságának minden sikere mellett is csak fokozta a lelkek nyugtalanságát, szaporította a kielégítetlen vágyakat, inkább gyengítette mintsem erősítette az emberekben való bizalmat, az örök igazságokban való hitet. De ezzel tetőpontra is juttatta a szívek epedő vágyát egy tisztább légkör után, oly légkör után, a mely ne zárja el a népek sóvárgó tekintete elől a derült eget, a csillagok biztató ragyogását.

Mert a XIX. század gyermeke sokat, igen sokat tud, csak hinni nem tud; értelme világos, de lelke sötét; mert hiányzik belőle az élő hit világossága. És a magasabb czélokra hivatott ethikai lény, az ember, napról-napra nyomasztóbb módon érzi a kínos diszonanciát az értelem gazdagsága és a lélek üressége között; érzi és hinni szeretne; hinni abban, a mit eddig tagadott, a mire őt korának tudománya nem tanította meg. Imádkozni szeretne, de nem tud; mert lelkéből hiányzanak a felemelő gondolatok, szívéből hiányzanak a vallásos érzések.

Szánalomra méltó gyermeke századoknak! Jöjj ide; jöjj Rómába. Keresd fel a Colosseumot, a hol a vértanúk ezrei ontották vértüket hitükért; és megtanulsz hinni. Járd be a katakombákat, a hol az ős keresztények imádkoztak; járd be a fényes templomokat, a hol ma nemzetek buzgó imája emelkedik az ég felé; és megtanulsz imádkozni.

S ha mindezt végig jártad, te, a ki tudományodban és műveltségben elbizakodva, de hitetben, vallásos buzgóságodban megfogytokozva léptél az »örök város«-ba: elbizakodottságodban ugyan megalázkodva, de hitetben megerősödvé, kételyeidben megnyugtattva, bajaidban megvigasztalódva, boldogan térsz vissza otthonodba.

A pápaságról a következő jellemző szavakban nyilatkozott:

A régi Rómának csak emléke maradt meg; az örök jövő a pápaságé!

Lehet-e emberi intézmény az, a mely ily csodás módon keletkezik, fejlődik és diadalmasodik, a fizikai erő eszközei nélkül? Nem.

bámulatos egy selyemből himzett 1000 francos francia papír pénz utánzata, melyről csak akkor látjuk, hogy selyemből van, ha egészen közelről s alaposan megnézzük. Az a görög leány, a ki himezte, bizonyára félig megvakult, mire e csodálatos munkával készen lett. A legvékonyabb selyemszállal másfél évig dolgozott rajta a legnagyobb kitartással. Mindig temérdek ember nézi.

Svédország palotája, mely szintén fából készült s a legbizarrabb alaku tornyok, erkélyek és lépcsők tömkelege. — Kivülről az egész zsindelyekkel van beborítva s ezért úgy néz ki, mintha egy fantasztikus hal csillogó pikkelyes bőrével lenne bevonva az épület.

Bent sárga lenhaju csinos svéd leányok festői népviseletükben szövik, fonják és varrják a tarka kendőket, papucsokat s asztalterítőket, de svéd keztyűt nem láttam sehol sem készíteni. Ugy látszik, hogy a »valódi« svéd keztyűt Svédországban nem is ismerik. A terem sarkaiban gyönyörű szép panorámák vannak elhelyezve, melyek közül az egyik téli éjszakát ábrázol Lapponiában, a másik pedig egy nyári éjt Stockholmban. — Ez utóbbi különösen megkapó szép. A tenger partján állunk; a sápadt hold fénye a szeliden ringatózó hullámokban tükröződik vissza. Az egész város alszik, csak itt-ott ég egy halovány lámpa, melynek sugarai alig világítják meg a néma várost. A meny-

boltozaton ezernyi apró csillag ragyog s a csendet csupán a kőpartokon visszaverődő hullámok zaja töri meg, melyek hátán száz és száz csolnak és hajó ringatózik. Panorámában ennél festőibbet még nem láttam.

Nagyon érdekes, hogy a telefon Svédországban van legjobban elterjedve. Hihetetlen, de tény, hogy e kis országban minden harmadik lakos telefon előfizető. A legkisebb falvak kunyhóiban s a legnagyobb városok palotáiban egyaránt ott lógnak a falon az apró telefon kagylók, melyek az emberek egymásközötti érintkezését annyira előmozdították.

Szerbia, a milyen kicsiny, olyan nagy-szerűt akart produkálni. Egy impozáns nagyságu bizancci templomban Görögország példájára mindenből kiállított egy mutatványt, a mit csak termel.

A bányászati kiállítás, különösen pedig a himzések nagyon szépek. De feltűnő dolog nincs az egész pavillonban.

Románia szintén kitett magáért. — Valósággal meglepi az embert, midőn belép e pazar fényvilágú büszke palotába. A leg-gazdagabb ékítményekkel s színes majolika téglaakkal díszített falak, a zöld mázos cseréppel fedett tetőzet, az aranyos czimerek és virágfüzerek, a karsu tornyok a legszebb összhangban állanak egymással.

A legelső dolog a mi szemünkben ötlik,

ha belépünk a kiállításba, egy 2 méter átmérőjű sógömb, mely egy másfél méter magas só-oszlopon nyugszik. Az egész egyetlen sódaraból van kifaragva.

Románia kiválóan földművelő állam, azért kiállított tárgyai legnagyobb részét az erdő és mezőgazdaságra vonatkoznak. Különböző mezei termékeket látunk festői csoportozatokban üveg szekrényekben elhelyezve. — A híres román szövőipart szebbnél-szebb kendők és kötők képviselik.

Legbecsesebb darabja a kiállításnak a romániában nem rég felfedezett híres Petroattai aranyelet, mely Alaric, Wisigót királynak drága kővekkel kirakott koronája s jelenleg a legnagyobb művészi becses biró kincs. A több millió forint értékű koronát pár nappal ezelőtt átvitték a Louvre egyik tűzmentes termébe, mivel a román kormány féltette e pótolhatatlan kincset; szakértő régészek állítása szerint ez a korona a jelen században a föld mélyéből előkerült kincsek között az első helyet foglalja el s olyan nagy hírnévre van hivatva szert tenni, mint az 1820-ban napszínre került Milői Vénus szobor.

Bulgária palotája igen egyszerű. Kiállított tárgyai közül csupán a rózsaoaj kiállítása érdemes a megtekintésre. Tudvalevő dolog, hogy Bulgáriában a Kazanlik völgyében termő rózsából készítik a leghíresebb rózsaoaját. A terem

Csak isteni intézmény lehet az, a melyet 19 századnak állami és társadalmi átalakulásai, fegyveres és szellemi harcrai le nem dönthettek, de meg sem gyengíthettek.

Ott áll köszirtjén a pápaság ma is, mint az igazság erőssége, mint a tekintély fensége. Ott áll és lobogtatja az örök igazság fátylóját, ha az emberi elme megtévelyedik; fölemeli intő szavát, ha az erkölcs meglazul; kiterjeszti védő karját, ha az emberi akarat zsarnokká válik.

Ez a pápaság fenséges szerepe az emberiség küzdelmeiben! Ez előtt a nagy intézmény előtt és ennek ez idő szerint való személyesítője, XIII. Leo pápa előtt mutattuk be mi is a magyar katolikus világ mély hódolatát és háladatosán hódoltunk ezzel az Üdvözítő Ur Jézus Krisztusnak, hogy Anyaszentegyházát és ennek látható fejét, a pápaság magasztos intézményében, 1900 éven át, hitében és erkölcsi erejében gyengítetlenül fenntartani méltóztatott.

Méltatta aztán a kath. egyház szerepét a magyarság haladásában s beszédét a következő szavakkal végezte:

Használjuk fel, édes Hazám Fiai, zarándokutunk utolsó áhitat-óráját arra, hogy egy nemzet nevében leborulva adjunk hálát a Mindenhatónak a múltért és kérjünk kegyelmeket a jövő számára

Kérjük a Mindenhatót, áldja meg nemzetünket az igaz és élő hitnek világosságával, a nagy ősök vallásosságának bensőségével, a hazaszeretethez hevíthő lángjával; hogy legyen a magyar nemzet erős az ősi hitében, hatalmas az ő erejében, boldog az ő állami, társadalmi és családi életében és még boldogabb a siron tul reá várakozó örök hazában. Amen!

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Jun. 9. Önkéntesek juniális a Püspök-fürdőben.

Jun. 12. A Kath. Kör juniális a Püspök-fürdőben.

* **Személyi hírek.** Nagy Ferencz, a nagyvárad kir. törvényszék elnöke tegnap Belényesbe utazott. — Szunyogh Péter alispán tegnap Budapestre utazott.

* **A Bazar bérlete.** A bérbazar bolt és lakás helyiségeinek bérbeadása nem sikerült sem a vállalkozóknak, sem a városi tanácsnak,

daczára a meghirdetett árlejtésnek. Ilyen körülmények között a közgyűlés elfogadta Kunz Gusztáv ajánlatát, a mely szerint hajlandó 10 éven át évi 41,000 koronát fizetni a bazar összes helyiségeinek bérlete fejében. A városi tanács megbizta Dús László városi főügyészt, hogy Kunz Gusztávval a bérlési szerződést kösse meg. Egyben kiutalta azoknak a letett óvadékát, akik egyes bolt és lakás helyiségekre ajánlatot adtak be.

* **Vizsgálatok a jogakadémián** A nagyvárad kir. kath. jogakadémián már javában folynak a vizsgálatok. A tegnapi nap folyamán szép eredménnyel vizsgáltak a joghallgatók, kik közül *kitüntetéssel* képesítették: *Molnár Kálmán, Krüger Jenő, Alföldi Géza és Ujjalussy Sándor* az első évfolyamon, a második évfolyamon pedig *Berényi Antal és Sal József* joghallgatók. — Ugyancsak tegnap tette le az államtudományi államvizsgát *kitünő* eredménnyel: *Szolnok Jenő* végzett joghallgató, a ki szombaton szigorlatozott *kitüntetéssel* a kolozsvári egyetemen.

* **Nagyvárad adománya a Munkácsy szoborra.** Budapesten előkelő férfiakból bizottság alakult, azzal a czéllal, hogy a hallhatatlan magyar művész: *Munkácsy Mihály* emlékét szoborral megörökítsék az ország fővárosában. A szobor elkészítésére szükséges összeget közadakozás útján akarják előteremteni s gyűjtő-íveket bocsátottak ki. Nagyvárad város tanácsa tegnap tárgyalta a megkeresést s 200 koronát szavazott meg a Munkácsy szoborra.

* **A város csatornázása.** A beton-munkákat készítő Melocco-czég, mint irtuk, beadványt intézett nagyvárad városához, a melyben kéri, hogy a Walsler-czég által elkészített tervek szerint a város általános csatornázásának munkálatával bizzá meg őket. Tekintettel a város pénzügyi helyzetére, arra is vállalkozik a Melocco-czég, hogy a teljes csatornázás kivételéhez szükséges összeget előkeríti s így a város később, meghatározott részletekben fizeti meg a munkálatok díját. A város tanácsa kedvezően fogadta az ajánlatot, azonban ezuttal még nem vehette azt figyelembe, mivel az általános csatornázás részlettervei nincsenek készen. Ha ezek elkészülnek, tárgyalásokba bocsátkoznak a Melocco-czéggel.

* **Felhívás.** Felkérem a »Kath. Kör« vigalmi bizottságának tagjait, hogy f. hó 9-én d. u. 6 órakor a kör helyiségében a juniális tárgyában tartandó előértekezletre megjelenni sziveskedjenek. *Gyenge Béla.*

* **A megyei tisztviselők fizetésjavítása.** Biharmegyei tisztikara, különösen a főszolgabírók és szolgabírók érzik súlyát az új bűnvádi eljárásnak, mert nyomozásokat, vizsgálatokat kell teljesíteniök. A fizetésüket sem tartják megfelelőnek az általuk teljesítendő munkához. A márcziusi közgyűlés bizottságot küldött ki, hogy tanulmányozza ezeket a kérdéseket s a juniusi közgyűlés elé tegyen javaslatot úgy a fizetésemelésre, mint az esetleg szükséges személyzet szaporításra vonatkozólag. A kiküldött bizottság tegnap tanácskozott e tárgyban *Szunyogh Péter* alispán elnöke alatt, a melyen jelen voltak *Vidovich György, Hegyesi Márton, Miskolcay Árpád, Wallner Ödön és Baranyi Ödön* aljegyző. A tanácskozás folyamán meggyőződtek a bizottság tagjai, hogy a fizetésjavítás nagyon ráfér a tisztviselőkre, miért is javasolják a közgyűlésnek, hogy írjon fel a belügyminiszterhez a fizetésjavítás érdekében, illetve az állami dotáció felemelése végett. Az új állások szervezésére nézve nem jöttek megállapodásra, hanem statisztikai adatokat gyűjtenek a munkaszaporulatról.

* **Szerencsétlenség halászat közben.** Nyika Mihály és Roncsák József busai lakosok az ünnepekre halat akartak szerezni. A halfogásnak azt a tilos nemét választották, hogy dinamittal előbb megölik a halakat s azután úgy szedik össze. Egy dinamittöltényt hosszú gyújtószinóra erősítették s azt a folyó közepén elhelyezték. Mikor a dinamitot lebocsátották, két vándorló legény a part alatt épen fürödni készült, kiket a két halász nem vett észre. A két vándorló bement a vízbe fürödni. Nemsokára iszonyu robbanás rázkódtatta meg a levegőt, mely magasra csapta az Ipoly vizét s a hullámok lecsillapulta után a két halász a parthoz visszafutott, hogy a megfulladi halakat összeszedjék. Ekkor azonban borzasztó látvány tárult szemük elé. A vízszinre került halak között két holttest is volt. A robbanásra többen kifutottak a községből, a kik aztán kihuzták a vízből a két holttestet és megtalálták ruháikat is. A megölt vándorlók egyike *Wittenburg Antal* lakatos, a másik pedig *Krách Jakab* vasöntő. A csendőrség elfogta a két halászt.

egyik sarkában egy kis szökökut folytonosan rózsá illatu parfümöt lövel ki egy kicsinyke medenczébe, melybe egyedül a nőknek van engedve, hogy zsebken öjűk csücskét bemárhassák. Nem is csoda, hiszen egy kiló rózsaoaj előállítására 3000 kiló rózsá szírom szükséges. Ez a rózsá olaj különben olyan rendkívül átható illattal bír, hogy a zsebkendőből 3-4 mosás után sem száll el.

Egy apró asztalnál kristály üvegecskében árulják is a rózsaoajat. Egy-két cseppnyit tartalmazó miniatür palaczk ára 10 frank; a gyűszűnyi nagyságu üvegcse ára 100 frank. A mellényzsebben kényelmesen elfér belőle 15 db.

A bolgár szőnyegek szintén igen szépek, de egyéb aztán nincs is semmi, mit érdemes volna megnézni.

Finnország alacsony házikójában legnagyobb részt halászati és vadászati eszközök vannak kiállítva. Csupán a falakon levő freskókat, melyek a Kalevalából vett jeleneteket ábrázolnak s a Finnországban a múlt évben földre hullott meteor követ érdemes megtekinteni. A statisztikai táblákat böngésző embereket meglepik e kicsiny ország magas foku szellemi műveltséget feltűntető grafikok.

Luxemburg palotája tulajdonkép egy tágas sörcsarnok, hol a hirneves luxenburgi sörköt mérik. A kiállított tárgyak nem érdemelnek nagyobb figyelmet.

Perzsa palotáját a perzsa sah, ki legdagabb uralkodók közé tartozik, építtette és rendeztette be csaknem kizárólag a maga költéségén.

A török mecset külsejű épület fehér és halvány kék színben játszó, áttört aranyos ékítményekkel van beborítva. A palota belsejében misztikus fény dereng s a legdrágább perzsa szőnyegek borítanak minden talpalatnyi helyet. Valóságban káprázik szemünk, midőn e keleti fényűzéssel beburkolt termeken végig haladunk s lábaink a 6-8 cm. vastag szőnyegekben elszüppednek. A nők szeméit különösen a türkisz és gyöngy kiállítás fogja elbűvölni, melyek a világhírű perzsa türkisz-bányákból és a perzsa tengeröbölből valók. Vannak gyöngyök, melyek mogyorónagyságuak s értékük darabonként 200-300.000 frt.

Az emeleten egy perzsa színházban perzsa tánczosok és perzsa harcosok adnak elő keleti szömeknek való mutatványokat fülsiketítő zene kíséretében. A palta lapos fedelein pedig egy perzsa vendéglő van, hol illatszerekkel öntözött keleti ételeket és italokat szolgáltatnak fel.

Már én nekem, az igazat megvallva, jobban esik egy tál bornyu pörkölt galuskával a maga természetes disznózsír-illatával, mint egy ámbra illatu parfümmel megöntözött rántott csiga. — A nyugati embernek inkább elmegy,

mint megjön az étvágya, ha elmegy a perzsa konyha előtt.

Peru palotája olyan, mintha cukorból és mézeskalácsból lenne készítve. Belsejében mind az a gazdag kincs fel van halmozva, melylyel ez ország meg van áldva. Láthatók a híres perui rézbányákból kivett kőarabok, a híres kőkeményesű perui fák, melyek egy részének még tudományos neve sincs, a híres gyógyászati növények, mint például a coca, melyből a cocaint készítenek, a híres kaucsuk, melyből már évtizedek óta a legkülönfélébb tárgyakat készítenek, a szebbnél-szebb gyümölcsök mint pld. az ananász, őszi baraczk, banána stb., a híres láma és a paca szövetek, melyek még most is igen drágák.

A kiállítási csarnokot a párisi kiállítás befejeztével, úgy, a hogy van, át fogják vinni az Ozeánon Limába, Peru fővárosába, hol egy muzeum lesz benne elhelyezve.

Legközelebb a még hátralevő nemzetek palotáit ismertetjük, hogy azután rátérhessünk a tulajdonképeni kiállítás csodáira.

Dr. Bozóky Géza.

* **Veress Sándor daltársulata Nagyváradon.** A nyári szezon bekövetkezett s most érezzük hiányát a szintársulatnak, mert teljesen a sétaterek kínálkoznak egyedüli szórakozásul. Mert csak nem vehetjük szórakozásnak azt az obscurus »élvezetet«, amit az itteni zengertupp produkál s a mi erkölcsatlenséget a közönség elé tálat. Mikor Dankó társulata itt volt, a közönség megmutatta, hogy jobban kedveli az ilyen igazi műélvezetet, mint az aljasságokat. A Bazar kerthelyiség bérlője: *Harsányi József* gondoskodott ismét, hogy legyen a közönségnek tisztességes szórakozása. Ma este kezd meg a Bazar kerthelyiségében. *Veress Sándor* magyar daltársulata előadásait. *Veress Sándor* és társulatát már ismeri a közönség jó része. Társulata kitűnő erőkből áll, műsora teljesen magyar és éppen úgy, mint *Dankó Pistáé*, tisztességes, szolid; nem a trágárságokkal akar a közönségnek tetszeni, hanem jóízű humorral, a magyar dalok gyöngyeinek előadásával. Ezek teszik a *Veress Sándor* társulatának előadásait mindenütt látogatottá.

* **Kitűnő tűzoltószér.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 25341/III. sz. a. megküldötte a belügyminiszter által az Eberhard-féle tűzoltószér tárgyában valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságokhoz intézett rendeletét. Tekintettel arra, hogy a szóban levő tűzoltóanyag kiváltképek keletkező tüzeseteknél anyag- és áruváltárakban is biztos és jó eredménnyel alkalmazható, annak kiváló hasznavehetőségére az illető raktárral bíró kereskedő és gyáripáros körök figyelmét felhívjuk. Nagyvárad, 1900. június 6. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Janky József*, elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

* **Költészet és próza.** Nemrég nagy port vert fel az egész sajtóban a hír, hogy *Gypet*, a híres regényírónt elrabolták, egy szobába zárták, a honnan a híres asszonyt a lehető legregényesebb uton kellett elmenekülnie: az ablakból ereszkedett alá. Természetesen volt gondja rá, hogy az elrablás részleteit, az átélt izgalmakat a takaróból készült kötet megfontoltságát, a veszélyes aláereszkedést, szóval mindent az összes lapok pontosan és idején megtudjanak, mert hát kérem első dolog a reklám. Meg is jelent minden lapban, egyikben szenzációsabban kiszinezve, mint a másokban. A lapoknak is jól esett az érdekes hír, *Gyp*-nek is a szenzáció. S hogy a szenzáció még nagyobb legyen, mindenik lap igyekezett valami érdekes, csattanós okát adni a kalandnak; beszéltek csalódott szerelemről, írói vetélytársnők bosszujáról, titkos imádók összeesküvéséről, szóval minden olyan módról, a melyet már régen kitaláltak és megírtak a versben és regényben.

Milyen szép, milyen költői lett volna így! Gonosz nyelvek állítása szerint *Gyp* nem nyilatkozott határozottan egyik ok mellett sem, hanem azért szerényen sejteti engede, hogy a családott szerelem sok mindenre képes...

Szomorodott szívvvel jelentjük, hogy a szép álmoknak vége. *Toulonból* írják, hogy ott jelentkezett egy *Minerol* Károly nevű fiatal katoná, a 8. tengerész- gyalogezredből s bevallotta, hogy megölt Párisban egy asszonyt és ő rabolta el *Gypet*. A gyilkosság nem nagyon érdekelt senkit, hanem a *Gyp* elrablása, — az már sokkal fontosabb. Utóvégre is, gyilkosság elfordul akár hány, hanem egy már némileg előrehaladó korban levő írónt nem mindennap rabolnak el. A rendőrfőnök izgatottan fordult hozzá:

— De szerencsétlen! Hát nem tudta, hogy kit rabolt el?

— Tudtam én kérem, éppen azért tettem!

— Hát ön volt az a halálosan szerelmes fiatal ember, aki...

— Szerelmes? No, az mégsem éppen Hanem van a városban egy községtanácsos, a kinek a nevét nem mondhatom meg.

— Ahán! Tehát ez az a szerelmes imádó?

— Az sem egészen. Hanem ez ellen az ur ellen valami bolond röpiratot adott ki, olyan politikai história volt, nem is olvasta senki, csak a tanácsos ur. De az annál inkább dühbe gurult miatta, bosszút esküdött s bosszúja eszköztül engem bérelt fel. Nem nagy dolog az egész; mindössze be akartuk csukni a híres írónt egy éjszakára egy szobába s annak a falára nagy betűkkel felirtunk valamit, hogy reggel alkalma legyen ő nagyságának — kellő izgalmak után — egy emlékezetes tanulsággal gazdagodni. *Gyp* csak sajnálhatja, hogy heveskedésével egy jó tanulságtól megfosztotta magát.

— Hát nem szerelmi kaland? Csak politikai bosszu? Kár — határozottan nagy kár. Mondja meg legalább, mit irtak a falra?

— Csak azt, hogy: Baráti üdvözlöt egy politikai ellenféltől.

Ez a próza, a silány próza.

* **Szétépték a disznók.** Dettán *Jäger* Róbert pusztáján három feldühödt disznó agyonharapta *Engelmann* Antal kanászfiut. A neki-dühödt állatok földre teperték s összevissza harapták. A fiut a temesvári kórházba vitték, a hol a nélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, meghalt.

* **A temetőkhöz vezető utak.** A nagyvárad temetőkhöz vezető utak állapota ellen már régen sok panaszt hallottunk s hogy ezek a panaszok alappal bírnak, bizonyítja az is, miszerint a városi tanács rá gondolta magát ezen utak kijavítására, rendezésére. Ugy az újvárosi központi temetőhöz, mint az olasz-i temetőhöz vezető, valamint a Káptalan-soron végig vonuló utakat akarja a tanács elkészíttetni. Felhívják a város főszámvevőjét, hogy jelölje ki, miből fedezhetné a város az utak rendezéséhez szükséges költségeket. A temetőkhöz vezető utak építése és fentartása az utadó-alapot, a Káptalan-soré pedig a kövezetvám-alapot terheli.

* **Erkölcstelen dioráma.** A mult héten egy dioráma tulajdonosa ütött táborat a Nagypiaczon és azzal vélte napi bevételeit magasabbra rugtatni, hogy erkölcstelen, pikáns látványosságokkal szórakoztatta a közönséget. A rendőrség meggyőződést szerezvén a körülményről, a szerkezetbe illesztett képeket elkoboztatta és megkereste a polgármesteri hivatal, hogy a tulajdonos *Tuzár* Ágoston vásári engedélyét a belügyminisztertől vonassa be. Mint értesülünk, a polgármesteri hivatal a közérkölcstelen követelményeit szem előtt tartva, már megtette ez ügyben a felterjesztést a belügyminiszterhez.

* **Dinamit robbanás.** Borzalmas szerencsétlenség történt tegnap reggel Bodrog-Szentesen. A község határában ugyanis nagy szőlőtelepek vannak, a hol tegnap nagy számban sereglett össze a munkásnép a napi munkára. *Kis Fekete* János bodrog-szentesi lakos szőlőjében is serényen folyt a munka s mialatt a napszámok a szőlőmunkával foglalkoztak, addig a gazda azon töprenkedett, miként lehetne a szőlő területét megnagyobbítani. Egy nagy sziklatömb azonban, mely a szőlő végében állott, *Kis Fekete* János tervének útjában volt. Ezt kellett volna eltávolítani az utból. A kapzsi gazda a sziklatömb eltávolítására nézve előbb tanácsot tartott a munkásaival s azután egy nagy lyukat vájtak a sziklába és abban dinamitpatront helyeztek el, a melyet gyújtószinórral kötöttek össze. A munkások azután a gazdával együtt messze eltávoztak, magukkal vive a gyújtószinór végét, melyet aztán meggyújtottak. Egyszerre csak óriási deto-

náció hallatszott. A szétrobbant sziklatömb darabokra szaggatott részei messzire elrepültek a szőlőtelepeken s ezek egyike agyonsuította *Randó* János szőlőmunkást, ki szintén a határban dolgozott és sejtelve sem volt a robbanásról. A füstfelhő szétoszlása után a munkások közül többen odafutottak *Randó*hoz, de a szerencsétlen emberen, — kinek fejét zuzta szét egy repülő kődarab — már nem tudott segíteni, mert meghalt. *Randó* kívül még mások is megsebesültek a szerte hulló kődarabok által. A csendőrség *Kis Fekete* Jánost — mint akinek a gondatlansága idézte elő a szerencsétlenséget — letartóztatta és átadta a bíróságnak.

* **Meghalt a váróteremben.** Az aradivasi váróteremben ma meghalt egy szerencsétlen fiatal diák, a ki egy héttel ezelőtt öngyilkos akart lenni. *Balog István* kereskedelmi iskolai tanuló *Lippán* egy héttel ezelőtt mellbe lötte magát. A fiu, a ki kitűnő tanuló volt, nem halt meg és az anyja *Makó*ról *Lippára* utazott a fiáért, hogy haza vigye. Aradon másik vonatra kellett szállniok. Az anyaelment jegyet váltani és addig a megsebesült fiut a váróterembe vitte. Mire visszatért, a fiu tüdővérzésben meghalt. A halottat a halottas kamrába szállították és holnap tovább viszik *Makóra*.

* **Kérelem a kassai m. kir. gazdasági tanintézet volt hallgatóihoz.** A kassai m. kir. gazdasági tanintézet ez év folyamán tölti be negyedszázados fennállását. Ez alkalomra az igazgatóság egy »Emlékkönyv« megszerkesztését is tervbe vette, melynek keretébe a tanintézet eddig végzett hallgatóinak névsorát, jelenlegi állását és tartózkodási helyét is felvenni szándékozik. Ez uton is felkérjük tehát az illető urakat, a kik ezideig nem jelentkeztek, sziveskedjenek magukról életjelt adni és a fent jelzett adatokat nevezett intézet igazgatóságához minél hamarabb beszolgáltatni.

* **Apagyilkosság véletlenségéből.** Szörnyű eset történt a temesvári sörfőző gyártelepén. *Hierath* János pinczemester vendégeivel, *Leonhardt* József nemezyári művezetővel, a ki feleségével és *Anna* nevű 16 éves leányával látogatába jött, a nagy pincze lejárata előtt uszonnázott és uszonna után a lugasban czélba lövöldöztek egy kilencz milliméteres *Flobert*-fegyverrel. Egyszer, a mikor a leány a falhoz támasztott fegyvert fölemelte, a kakas lecsapódott s ugyanabban a pillanatban az apa, *Leonhardt* József a földre bukott. Azt hitték, hogy tréfál az öreg, de a nevetés csakhamar elnémult. Odasiettek *Leonhardt*hoz s ekkor látták, hogy bal szeméből vér szivárog elő. Orvost hívtak, de már késő volt, a szerencsétlen szörnyet halt. A leány kétségbeesésében öngyilkosságot akart elkövetni.

* **Fellázadt község.** *Pojén* krassószörény-megyei község lakossai ismét lázadásban vannak. Fellázadtak pedig földes uruk *Von der Osslen* *Leopoldina* báróné ellen. A lakosság most már másodizben lázad fel ebben az évben. Hír adtunk az első lázadás okáról, a mely azonban a báróné nagylelkűsége folytán békés uton elintéztést nyert. Uglátszik azonban, hogy a község lakossága, illetve a vezetők a multkori egyezkedésből tőkét akarnak kovácsolni, mert nem érik most már a bárónának amaz engedményével, hogy az uradalmi erdőben szabadon legeltethetnek — miáltal a lakosság 70—80 ezer darab sertés nevelésre kapott ingyen legelőt és makkoltatást — hanem egy egész erdő részt követelnek a maguk részére s azt akarják most a báróné birtokából elvenni. *Scheffer* János erdész, *Draguneszku* János és *Krausz* Géza erdőőrökkel kiment az erdőbe, hogy a »*Ciaca*« nevű erdőrészt — melyet a lakosság magának követel — felmérje. A lakosság ezt a felmérést megakart akadályozni s e végből mintegy 50—60 *Pojéni* lakos a határszélben elrejtőzött s várta a felmérőket. Mikor az erdész a két erdővéddel kiért a helyszínre,

az elrejtőzött emberek megtámadták őket s először Draguneszku János erdővédet leütötték, mire a másik erdővéd futásnak eredt, ott haván főnökét a támadók között. Scheffer erdész ekkor közibük lőtt a támadóknak, mire azok őt megrohanták és dorongokkal leverték. A csendőrséget azonnal értesítették az esetről, mely a lázadókat szétkergette s az esetről a közigazgatási hatóságot értesítette. A helyszínre még tegnapelőtt kiment *Fialka* Károly alispán, a törvényszéki vizsgálóbíró és *Tirts* Béla csendőrhadnagy 20 csendőrrel, kik a rendet helyre állították és a lázadókat elfogták. A lázadás, mint eddig kiderült, román izgatás következménye.

* **Uj gyorsvonat.** A m. államvasutak igazgatósága azzal a kéréssel fordult *Hegedüs* miniszterhez, hogy *Nagyvárad* és *Szeged* közt, az alkalmatlan közlekedés megszüntetése végett, új gyorsvonat közlekedését engedélyezze. A miniszter még eddig nem döntött, de valószínű, hogy az új gyorsvonat már f. é. október 1-től életbe lép.

A sztrájk és a munkaközvetítő intézet.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 6.

A Ganz-gyárban tegnap még csak kilencszáz munkás sztrájkolt. Lehet, sőt valószínű is, hogy ma este már tizezer munkás fog sztrájkolni. Minden jel arra mutat, hogy az általános sztrájk ki fog törni, mert mindent elkövetnek a gyárban, hogy az elkecserekedést a munkások közt a végletekbe vigyék. Micsoda természeti bölcsesség az, a mely a gyárvezetőséget erre a furcsaságra ösztökéli, azt most nem vizsgáljuk.

Tegnap megirtuk a sztrájkról szóló tudósításunkban, hogy a munkaközvetítő intézet kijelentette, hogy Ganz-gyári munkásnak munkát nem közvetít.

Nos, akkor tehát nem egyéb ez az intézet, mint egy lajstromozó központ, ahol bejegyzik magukat a munkát keresők és azok, a kik a munkásoknak foglalkozást adnak. A jelentkező sorrendben lép nyomába egyik a másiknak, de a míg sor kerül rá, ugyancsak fölkaphat az álla.

Igazi, munkásnyomort enyhítő célja tehát ennek az intézetnek csak a teoriában lehet.

Azonkívül mit szólunk és mit szóljanak a munkások a munkaközvetítő intézetnek ama fönn már idézett kijelentéséhez, hogy Ganz-gyári munkásnak munkát nem közvetít?

Nem csufolja-e meg ez intézetnek még akadémikus értékét is? Nem csapja-e arcul az igazságnak és méltányosságnak legprimitívebb törvényeit? Egy intézet akár állami kezeles alatt áll, akár magánosok tartják fönn, egyszerűen pártjára áll valamely gyárnak, szembe fordulván a munkásoknak és bírójául tolakodik előtérbe azoknak, a kik differenciáiba kerülnek egymással!

Az a demoralizáló eljárás, a mely abban az arányban erőszakos, mint a milyen igazságtalan, megkoronázza ennek az intézetnek haszontalanságát.

Ha a munkaközvetítő intézet egyszerűen kijelentené, hogy nem közvetít munkát sztrájk esetében sem a munkásnak, sem a gyárnak, akkor legalább az igazság látszatát övne meg. Így azonban a gyárnak munkát közvetíteni, a munkásnak nem, ez egyszerűen lehetetlen fel-fogás és most már tisztában van minden munkás az intézet értékével.

A déli órákban a budapesti munkaközvetítő intézet a következő nyilatkozatot adta ki:

Folyó évi június hó 5-én a lapokban a Ganz-gyári sztrájkjal kapcsolatosan az intézetre vonatkozólag az van felemlítve, hogy »az elbocsátott munkások« közül néhányan jelentkeztek a munkaközvetítő intézetnél munkakeresés végett, melynél azonban kijelentették, hogy — Ganz-gyári munkásokat nem közvetítenek.

Miután ezen kijelentés a valóságnak meg nem felel, tisztelettel kérem helyreigazításként közölni, hogy a budapesti munkaközvetítő intézet szervezeti szabályzata értelmében, sztrájk es munkakizárás esetén a munkaközvetítést rendszeresen folytatja, miért is ha bárki vagy bármely gyár munkásokért az intézethez fordul, annak — tehát a Ganz-gyárnak is — az intézet által a megrendelt munkások megküldetnei fognak, velük — az esetben, ha a megrendelő gyárban sztrájk van — e körülmény is közöltetvén.

Budapest, 1900. május 6-án.

Tisztelettel:

Létay Gusztáv,

ny. min. tan., igazgató.

Ez a nyilatkozat ugyanazt bizonyítja, a mit mi az előző cikkben megróvunk. Hiszen mi tudjuk, hogy a munkaközvetítő a Ganz-gyárnak is küld munkásokat: de tudósítónk értesülése szerint, a ki pedig a munkásokkal folytonos kontaktusban van, a Ganz-gyárból elbocsátott munkásokat nem helyezi el és ezért kellett nekünk a nyilatkozat daczára a munkaközvetítővel szemben a munkásokat jogaikban megvédenünk.

Előzőleg hiteles forrásból a sztrájk állásáról a következőket írják:

A sztrájkoló Ganz-gyári munkások egy küldöttsége kereste fel tegnap a gyár igazgatóját, hogy a munkások követelése tárgyában egyezséget hozzon létre. Ez az egyezkedési kísérlet a munkában levő munkások kívánságára történt, de eredményre nem vezetett, mert az igazgatóság nem hajlandó Szántó ellenőrt elmozdítani, ehhez pedig a munkások feltétlenül ragaszkodnak. A meghiusult egyezségi kísérlet után, tegnap este ismét négyszáz munkás csatlakozott a sztrájkolókhöz.

Az igazgatóság kezdeményezése folytán ma ismét megkezdődött a tárgyalás az igazgató és a munkások küldöttjeivel s ha ez sem fog eredményre vezetni, akkor ma este nemcsak a kőbányai uti gépgyárban, hanem a Ganz-féle részvénytársaság összes gyáraiban is befogják szüntetni a munkát és a munkások csatlakozni fognak a sztrájkolókhöz. Lesznek összesen tizezren.

A munkások roppant el vannak keseredve a miatt, hogy a munkaközvetítő intézet a Ganz-gyári munkásokat nem fogadja el a közvetítésre. Az elbocsátott munkások közül ugyanis többen máshol akartak munkába lépni s e miatt a munkaközvetítő intézethez fordultak, ott azonban elutasították őket. Az esetre, ha az igazgatóság és munkások között ma es'ig egyezkedés nem jönne létre, holnap egy nagy munkás-küldöttség fogja fölkeresni Hegedüs kereskedelemügyi minisztert.

Igazságszolgáltatás.

Kuriai ítélet. Nagy szenzációt keltett volt annak idején *Pável* Flóré révi lakos bűnügye, a ki három forintért *Togyerán* Pétert megölte. A nagyvárad kir. törvényszék tizenöt évi börtönre ítélte el a vádlottat, mely ítéletet a kir. tábla, a tegnapi nap folyamán pedig a kir. Kuria is helyben hagyott.

A javithatatlan. Nagy-Kátán a falu rosszának nevezték *Turi* Sándor kocsislegényt, a ki rá is szolgált erre a titulusra. Hogy teljesen el ne züljön, nagybátyja *Lengyel* János magához vette. De csalódott, mert *Turi* Sándor

nem javult meg. Erre aztán *Lengyel* János kiadta neki az utat. Volt azonban *Lengyel* Jánosnak egy öcsese, *István*, a ki a kitzasztott fiut megsajnálta. Kérte a bátyját, vegye vissza *Turi* Sándort, majd ő meghál vele odakint az istállóban. Ugyis történt. Egy éjjel *Turi* Sándor részegen ment haza a korcsmából és a mélyen alvó *Turit* a kire haragudott, kampósbottal többször fejbevágtá, úgy, hogy rövid vergődés után meghalt. A pestvidéki törvényszék ezértja halált okozó súlyos testi sértésért elítélte őt évi fegyházra. A kir. ítélőtábla Tolnai Antal bíró előadása mellett ma délelőtt foglalkozott az ügygel s megsemmisítette a törvényszék ítéletét, elrendelvén, hogy a bűnpörben esküdtségi bíróság ítélkezze.

Gyermekek a vádlottak padján.

Nyolcz nagyreményű csemete állt tegnap a nagyvárad kir. törvényszék előtt. Nagy bünt követtek el, mert loptak. A múlt év tavaszán a 37. gyalogezred raktárába törték és onnan vagy 21 korona ára ócska vasat loptak el. A tegnapi vég-tárgyalás folyamán a kir. törvényszék *Nagy* József elnöklete alatt hozta meg a következő ítéletet: *Bernáth* János 13 éves fiut két hónapi fegyházra, *Hegedüs* István 17 éves lakatos inast, a ki már egyszer rablással volt vádolva, hét hónapi börtönre, *Bován* Ferenczet lopás-kísérleti cselekmény miatt három napi elzárásra, *Csiszár-Varga* János 16 éves fiut, a ki egy másik bűncselekményeért az ügyészség fegyházából rab-ruhában vezettetett elő, négy havi fegyházra, *Kallerstein* Hermant nyolcz napi fegyházra, *Klein* Mártont és *Molnár* Jánost pedig tizennégy napi fegyházra ítélte el. — A virág szépen fejlődik, — érett gyümölcs lesz belőle.

A meghiusult lopás. *Nagy* József ér-szalacsi parasztlegegy a múlt évben szerencsét próbált *Török* szalacsi hentes padlásán, azonban rajta veszett. Még idejekorán észrevette a gazda, hogy a padláson valami kellemetlen vendég jár. A gyanu nem is volt alaptalan, mert a mint a tornácra ért, egy gyanus alak menekült az udvaron keresztül, a kit sikerült megfognia. — E miatt ült tegnap a vádlottak padján *Nagy* József, a ki a nagyvárad kir. törvényszék a lopás vétségének megkísérlésében bűnösnek talált és két hónapi fegyházra és egy évig terjedő politikai jogainak az elvesztésére ítélte. Az elítélt fél felebbezett.

A kir. ügyész párbaja. Érdekes ítéletet hozott a minap a paksi járásbírósa egy párbajügyben, amelyben egy királyi alügyész és egy orvos voltak a vádlottak. A kir. alügyész s az orvos pisztolypárbajt vívott egymással. A dolog nem maradt titokban s mindketten a paksi járásbírósa elé kerültek, amely az egyiket nyolczvan korona a másikat negyven korona pénzbüntetésre ítélte el párviadal vétsége miatt.

Gyilkos férj. A békés-gyulai törvényszék tegnap tartotta meg az első esküdtszéki tárgyalását, a melyen *Osapó* Dániel gyomai gazda ügyével foglalkozott, a kifeselege szeretőjét meggyilkolta. A kir. ügyész, daczára, hogy a vádlott tettét beismerte, az új perrendtartás alapján a vádat elejtette. A bíróság ennek alapján az eljárást verdikt nélkül beszüntette.

TANUGY.

A Biharvármegyei Tanító Egyesület közgyűlése.

Nagyvárad, június 6.

A Biharvármegyei Tanítók összesége tegnap d. u. 3 órakor *Réz* Mihály elnöklete alatt közgyűlést tartott.

Jelen volt 157 tag Biharmegye és Nagyvárad város területéről.

A közgyűlést megelőzőleg 9 órakor a tagok az olasz-i elemi fiúiskolában hallgatták meg Rátkay József közs. isk. igazgatónak elővezetés és szabatos tanítását a földrajz köréből. Megszemlélték ezután az iskola modern felszerelését és berendezését, magasztalva Nagyvárad közönségét, melylyel iskoláit berendezi.

Bitzó János és Matkó Benjámín ipariskolai tanítók mutatták be ezután a közügyességi tanfolyam egy évi tananyagát és eredményét, előbbi a faipari, utóbbi a papír és ragasztó anyag köréből.

Megnézték ezután Lévai Márton fő-utcai könyvtárszabványt, a hol azt a processust mutatták be, a melyen egy könyv a füzéstől az aranyozásig keresztül megy.

Délután 3 órakor nyitotta meg Réz Mihály egyetemi elnök a közgyűlést. Hatalmas megnyitójában vázolta az egyesület célját, melyet újabb iránytűje, új keletű alapszabálya eléje ír az egyesületi, a segélyegyleti és a tanítói internatus érdekében. Vákolja ezután a tanítók nagyszámú missióját a melyet Biharvármegye területén a magyar állameszme megismosítása érdekében kifejtettek a multban s erős a hite, hogy ki fogják azt fejteni a jövőben is, — a mely missiónak — legszebb gyümölcse már a jelenben is azon örvendetes esemény, hogy a háromszinű trikolorát ma már Biharvármegye minden talpalatnyi földjén ki lehet bontani anélkül, hogy nem hurrogják azt le s hogy ez a tanítók műve; arra minden biharmegyei tanító büszke lehet.

Üdvözlő ezután a kir. tanfelügyelőséget s a gyűlést megnyitja.

Disztagok választása.

A közgyűlés ezután a választmány ajánlatára — melyet Gábel Jakab terjesztett igen szép megokolásban elő — dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert, dr. Axaméti Lajos min. osztálytanácsos, szakosztályfőnököt és Halász Ferencz min. osztálytanácsost disztagjává választotta s megbizta az elnökséget, hogy az erről szóló oklevelet az illető illusztris tagoknak személyesen adja át.

Bizalom Réz Mihálynak.

Tóth Lajos jánosfalvi áll. tanító indítványára a közgyűlés Réz Mihály elnököt ragaszkodásáról és szeretetéről biztosította s ezt jzkvében megörökítette.

Testületek átiratai.

A Vasmegeyi Tanító Egyesületnek a gyermekek által az orsz. tanítói nyugdíj-alap javára fizetendő 15 kros díjak előrlése tárgyában áttett javaslatát Gábel Jakab ismertetette, azt javasolván, hogy a 15 krajczárokat ne töröljék el a jövőben sem, hanem fordítsák a Budapesten és Kolozsváron felállított Tanítók Házára.

A javaslatot ily értelemben elfogadták s ugyanigy írnak fel az országos bizottsághoz, valamint ily irányban országos mozgalmat indítanak.

Vaday József ismertetette a marostordamegyei tanítótestület reformeszméit. A választmány javaslatára elfogadta a közgyűlés, hogy az országos bizottsághoz felír, miszerint jövőben ne csak a kántori, hanem ismétlő és ipariskolai járandóságokat is számítsák be a nyugdíjba s ily irányban keressék meg a miniszteriumot. Az igazgatók hatáskörének megállapítását kérelmező javaslat fölött napirendre tért a közgyűlés.

Az átirat 3. része, mely a felekezeti tanítók gyülekezési jogát korlátozza, nem talált elfogadásra s azt oly módon formulázták, hogy az országos bizottságot megkérlik, miszerint oly irányu mozgalmat indítson, hogy az államkormány azon felekezeti tanítókat, akiknek fizetéséhez hozzájárul, kötelezze a hivatatos egyesületekbe való belépésre.

A szolgálati pragmatika szabályozásainak kérdése fölött — mivel az ügy eléggé kivonulazva nincs — napirendre térnek.

Az alapszabály.

Hosszas tanácskozás után fogadták el az új alapszabály tervezetet, mely 3 részből áll; u. m.: az egyesületre, a segélyegyletre és az Otthon szervezetre oszlik. A tervezetet a melyet egy bizottság másfél évig a legnagyobb buzgalommal készített, lényegtelen módosításokkal egész terjedelmében elfogadták.

Járási körök.

Megalakították ezután a 4 járási kört: a központit, az élesdít, az érmellékit és a belényesit s megbizták a választmányt, hogy az ideiglenes elnököket válassza meg s a járási körök működésének megkezdéséről intézkedjék.

Apróbb ügyek.

Bodnár János ismertetette ezután az Eötvös-alap alapszabályzatát rövid, velős modorban; indítványára az Eötvös-alap helyi gyűjtő és kezelőbizottságának megalakítására a választmányt utasították.

A pénztáros részére a számvizsgáló-bizottság jelentésének elfogadása után a felmentvényt megadták.

A gyűlés az elnök éltetésével ért véget.

Diszvacsoza.

A megválasztott disztagok tiszteletére a »Bazár« vendéglőben diszvacsorát rendeztek, a melyen számosan vettek részt. Az első felköszöntőt Réz Mihály felügyelő-igazgató mondotta s poharát Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszterre títette. Majd Gábel Jakab a tanfelügyelőséget éltette. Sipos Orbán kir. tanfelügyelő a tanító testületet a kartársi szellem ápolására és összetartásra intette s poharát a biharmegyei tanítótestületre emelte. Végre Tóth Lajos Réz Mihály felügyelő-igazgatót köszöntötte fel.

Az egybegyűlt társaság a vacsora befejeztével tánczra perdült és Bura Károly tizes nótái mellett egész éjjel utánig tartott a mulatság.

A jelen volt hölgyek névsora a következő: Boleman Sárika, Fejér Gizella, gr. Lubinszky Anna, Pinterics Etelka, Varga Teréz, Pap Emma, Tasnádi Róza, Makai nővérek, Tóth Lajosné, Bodnár Jánosné, Stark Róza, Vaday Józsefné, Bás Vilma, Dud Teréz, Paguba Jolán, Pap Ilona, Szemes nővérek, Szalzer Viktoria, Pap Györgyné, Fejérené N. Gizella, Balog Károlyné, Mikusay Józsefné.

SZINHÁZ.

Somogyi szintársulata.

A nagyvárad színház már nemsokára teljesen felépül s bevonulhatnak Thália papjai. Az egész város nagy érdeklődéssel várja a színház megnyitását, mely nemsokára, a közönség nagy örömeire, meg is fog nyilni. Színházunk derék igazgatója mindent elkövetett, hogy a nagyvárad művelt közönség igényeit kielégíthesse s azért társulatát kiváló erőkből szervezte.

A jövő színházunk működő tagjainak a névsorát ime közöljük:

Nők.

Balláné Csik Irén, opera és operette kolorateur.

Forray Ferike, opera, operette és népszinmű szubrette.

Lányi Edit, opera, operette és népszinmű énekesnő.

Örley Flóra, opera, operette és népszinmű szubrette.

Székely Anna, opera és operette alténekesnő.

Batizfalvi Gizella, szende, naiva és társalgási.

Barna Jolán, szubrette és társalgási.

Kovács Mariska, drámai szende.

Pintérené Szép Olga, drámai és társalgási.

Szohner Olga, naiva és szubrette.

Somogyiné Nagy Julia, drámai anya.

Benkő Jolán, vigjátéki anya.

Erdei Berta, operette komika.

Tóvári Anna, segéd énekesnő és társalgási.

Kar.

B. Horváth Irma tánczosnő és kardalosnő, Tóth Bóni, Borsodi Boriska, Kéri Jolán, Egyed Lenke, E. Egyed Margit, Delin Henrikné, K. Komáromi Emmi, Sr. Fojtényi Róza, Szilágyi Ödönne, Dercsényi Julia, Szécsényi Emmi, Abránkai Mariska, Halán Anna, Biró Anna, Kállnay Mari.

Hérfiak

Balla Kálmán, szerelmes bonvivant.

Bognár János, drámai és vigjátéki apa.

Béreczy Gyula, komikus és operette-buffó.

Deésy Alfréd, lyrai szerelmes, társalgási.

Gáthy Kálmán, szerelmes és operette, népszinmű bariton.

Könyves Jenő, hős szerelmes társalgási.

Kalmár József, opera és operette tenor.

Füredi József, komikus és opera, operette buffó.

Erdélyi Miklós, társalgási és énekes.

Peterdy Sándor, hős és jellem.

Perényi József, opera és operette tenor.

Rákosi Gáspár opera és operette basszista.

Nyárai Antal, operette buffó, komikus.

Pintér Imre, opera, operette és népszinmű bariton.

Szilágyi Dezső, kedélyes apa és operette buffó, komikus.

Szarvasi Sándor, szerelmes és jellem.

Somogyi Károly, jellem drámai hős.

Madas Pista, naturburs.

Kar.

Ardai Attila, Balla Imre, Erdélyi Sándor, Fekete Ferencz, Galdmenczky Pál, Herold Ede, Hegyi Sándor, Kollári Pál, Kutasi Endre, Latabár Endre, Miksai Emil, Papp János, Sándory Kálmán, ifj. Ságbi Zsigmond, Szilágyi Ödön, Szenté Rezső.

Somogyi Károly színész társasága ezidő szerint tul a Dunán játszik s legközelebb Balaton-Füreden mutatkozik be.

MULATSÁG.

A „Katholikus Kör“ juniálisa.

»A Katholikus Kör«-nek f. hó 12-én a Püspök-fürdőben tartandó juniálisa iránt városzerte nagy érdeklődés mutatkozik. — A derék rendezőség, a mely a jogász ifjuság legtüzesebb tánczu elemeiből áll, a meghívókat már kibocsátotta. — A Katholikus Kör öt éves fennállása alatt már igen sok sikerült mulatságot rendezett s a mostani juniális is a mulatni vágyó leánykák szívében kiváló emlékezetessé fog válni, mert a derék rendezőség még eddig fel nem fedezett meglepetésben fogja a mulató közönséget részesíteni.

Kiváló sikerrel kecsegtet a mulatság még azért is, mert ez idén a jogász ifjuság majálist nem rendezett és minden tizes vérü ifju a Katholikus Kör juniálisára edzi lábait, mert lesz ott táncz quantum satis. — A rendezőség ezután felhívja mindazokat, akik meghívót véletlenségből nem kaptak volna, hogy az iránt a »Katholikus Kör«-ben jelentkezzenek. Jegyek előre válthatók *Fabri testvérek*, *Jelinek* Ferencz tüzletében és a kör szolgájánál.

Az izr. nőegylet mulatsága. A nagyvárad izr. nőegylet tegnap fényes mulatságot rendezett a Rhédey-kertben. Délután öt óra tájban már számosan gyűltek össze, a mikor megkezdődött a mulatság. Alkonyatig a katona

zenekar mellett vidám hangulatban folyt a konfettizés, azután pedig megkezdődött a táncz, mely jó kedv mellett a késő éjszakáig tartott.

REGÉNY-CSARNOK.

Egy festő karrierje.

Írta: Dr. Vuicskics Györgyné Szilárdy Elvira.

11.

— Csókoljon meg édes!
Incedy báróné lehajolt . . . megcsókolta egymást, nem egyszer, de százszor.
A szomszéd szobából előtogyott egy csöppnyi kis fiu s odament az anyjához.
— Mama? Szereted Pistikát?
— Szeretem fiacskám — s ölébe vette az apró emberkét.
— Ugy-e ez itt a papa? s kövér ujja-csájával Victora mutatott.
Mind a ketten elmosolyodtak.
— Akarja? — sugta Incedy báróné.
— Akarom-e? Jóságos ég! Hiszen álmodni sem merek róla.
A kis fiu lemászott anyja öléből, felállt egy székre s a Victor térdére ült s megránczította a selymes bajuszát.
— Ugy-e maga az én papám!
Egyszerre mondták rá:
— Az Pistika, az!
— Nohát akkor pusizzon meg kis apa!
Juj — de szurós a bajusza . . .
— Na jól van Pistika, menj a dadához.
A kis fiu szót fogadott s indult kifelé; az ajtónál visszafordult:
— Pá kis mama, pá kis apa! s kiment.
Victor és Livia nevettek.
— Lássá édes, Pistikának több bátorsága van, mint nekem! Ő lesz a mi védangyalunk!
Még egy darabig együtt maradtak, terveztek a jövőről. Csak késő este vett búcsút menyasszonyától s vissza utazott a fővárosba . . .
— Mondok anyám valamit!
— Ugyan mit?
— Megházasodom!
— Jól van! A mit te teszel Victorkám, az mindig jól van! Ki lesz a feleséged.
— Incedy báróné! Fialat özvegy asszony s egy kis fia van!
— Jól van Victor! s az öreg asszony örült, hogy báróné menyé lesz!
— De annál, szebb, nagyobb lakás kell.
— Minden lesz anyám!
Victor vett egy gyönyörű kis palotát, melyet, művészi érzéssel eleganciával rendeztetett be. Barátai nem tudták mire vélni a nagy készülődést s az sem fért meg fejökben, hogy ugyan minek utazik el Victor olyan gyakran egy-egy napra!
— Te Victor, csak nem ment el az eszed, hogy megházasodsz!
— De körülbelül!
— Aztán kicsavarta el a fejed?
Az még titok.
Két hónap múlva Kenéz Victor meghozta a feleségét!
Egyik kolléga a másiknak adta a hírt.
— Mit szólsz hozzá? Kenéz Victor elvette a szép Incedy Livia bárónét!
— Hm! Mit szólnék? Csinos egy pár!
Kenézné szalonja nem sokára, a legdivatosabb, lelegegansabb, lett. Valami büverővel bírt ez az asszony, mert mindenki kellemesen érezte magát körében!

* * *

Victor egy téli estén, benyitott a nappaliba. Egy hintaszékben a neje ült, az édes anyja a kandalló mellett, egy puha karosszékben, az ölében egy fekete szemű, fekete haju csepp jószág, huzogatja rózsás ujjával a nagymama pápaszemét!

Egy másik szőke kis fiu, ott ül a földön s nagy komolyan kommandirozgat az ő czinkatónáinak!

Victor megcsókolta a feleségét, oda ment az anyjához s rákönyökölt a márvány kandelóra.

— Anyám emlékszel-e, mit mondtam neked egy téli estén? Az álom valóra vált!

Az öreg asszony szeme meg telik könnyel. Eszébe jut a szegényes szoba, hát térben a kis Mária szoborral. Ekkor úgy tűnt fel, mintha a kis gypsz szobor életre kelt vón' és imára kucsolt olvasós kezét kinyújtotta a fia felé, lassan áldóan.

(Vége.)

TAVIRATOK.

A zugligeti katasztrófia.

Budapest, jun. 6. (Saját tud. táv.) A zugligetben történt villamos vasuti szerencsétlenség áldozatai közül a szent János-kórház halottas házában fekvő Braundweiner Mór főmérnök holttestét az éjjel beszállították a törvényszéki orvostani intézetbe. Az áldozatokat: Grosszmann Gyuláné szül. Bencs Karolinát, Fábry Alfrédné, Schneider Kálmánt s Braundweiner ma bontották föl a törvényszéki orvostani intézetben. A törvényszék részéről dr. Perény vizsgálóbíró volt jelen. A bonczolást Ajtay K. Sándor tanár és dr. Münich Károly orvosszakértők végezték s megállapították, hogy mind a négy szerencsétlenül jártak halálát belső s külső elvérzés, koponyatörés, agyrázkódás okozta. Fábryné holnap délután 4 órakor szentelik be a kerepesi-uti temető halottas házában és este 7 órakor Kassára szállítják, ahol a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra. Schneider Kálmánt holnap délután 4 órakor temetik az új zsidó temető halottas házából. Braundweiner Mór pedig délután 5 órakor a kerepesi-uti temetőből. Grománét szintén holnap délután temetik el.

A zugligeti szerencsétlenség sebesültjei mindannyian a gyógyulás útján vannak és alapos a remény, hogy valamennyien rövid idő múlva felépülnek.

Budapest, jun. 6. (Saját tudósítónk-tól.) A tegnapi nap folyamán a hatóság a helyszínen vizsgálatot tartott, mely alkalommal a felborult villamos kocsi is felállították. A vizsgálat kiderítette, hogy az áramvezető fém teljesen ép, mit az is bizonyított, hogy a próbatételnél a megereszett fékkel sebesen haladt a kocsi, s egy rántással megállíthaták.

Csapatszemle.

Bécs, jun. 6. Ő Felsőge ma kezdte meg a bécsi helyőrség részletes szemléjét. A szemle a bosznia-hercegovinai 1. és 4. gyalogezredek megtekintésével kezdődött. Ott voltak: főherceg Ferencz Ferdinánd, Krieghammer hadügyminiszter, báró Beck tábornagy, a vezérkar főnöke, gróf Üxküll hadtestparancsnok, számos tábornok és az idegen katonai attasék. A csapatok az előirt taktikai gyakorlatokat végezték. Ő Felsőge ismételt hangosan megdicsérte a csapatok gyakorlatait és maguktartását.

Párbaj a czimersértés miatt.

Budapest, június 6. (Saját tud. távirata.) Hamvay Ödön, a »Hircsarnok« munkatársa és Köpösdý Dezső az »Egyetemi Kör« elnöke ma reggel a Hűvösvölgyben pisztolypárbajt vívtak. Az affárnak az volt az előzménye, hogy az »Egyetemi Kör« nevében Köpösdý Dezső, Horváth Zoltán és Kárpáti Zoltán nyilatkozatot adtak ki, amelyben »otromba hazugságnak« mondták a »Hircsarnok«-nak a pápai himnuszról szóló tudósítását, a miért azután Hamvay mind a három aláíró provokáltatta. A három kihívott sorshuzás útján Köpösdý jelölte ki a páros viaskodásra. A párbaj feltételei vol-

tak: pisztolypárbaj harmincz lépésről öt-öt lépés avance-val, kétszeri golyóváltással. Hamvay segédei: ifj. Győrössy, Csepreghy János és Wolfner Pál. Köpösdý: Zsembery István és Tóth Aladár voltak. Mint orvosok: dr. Aczél. Károly a mentőegyesület parancsnoka és dr. Vidder Bertalan szerepeltek. Az első lövésnél mindkét fél használta az előrelépést és a golyók a felek feje fölött sivitott el. A második golyóváltásnál Köpösdý pisztolya csütörtököt mondott. Sebesülés nem történt. Párbaj után a felek kibékültek.

Sándor szerb király utja.

Belgrád, június 6. Sándor szerb királyt dunamenti útján mindenütt meleg hódolattal fogadta a lakosság. Dolni Milanovácban, a hol először állapodott meg a király és kísérete, az egész környékről össze sereglett nagy néptömeg várta az uralkodót, a ki Jelenics esperes üdvözlő beszédére azt válaszolta, hogy örömmel jött népe közé, hogy közvelen tapasztalásból ismerje meg óhajlásait és szükségleteit s így jobban felelhessen meg annak a föladatának, hogy Szerbiát az igaz haladás és a jólét útjára vezesse. A nagy lelkesedéssel fogadott beszédet azzal végezte a király, hogy felszólította a népet, hogy minden erjét az ország gazdasági megerősödésének szentelje. Hasonló meleg fogadásban részesült a király Gradistében és Radujeváczban.

Pretória meghódolása.

London, jun. 6. Roberts lord jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: Kevéssel az éj beállta előtt az ellenség csaknem valamennyi hadállásából ki volt verve. Hamilton lovasított gyalogsága egészen 2000 yardnyira Pretóriától üldözte a búrokat. Az ellenség sietve vonult vissza. Az angolok egy békekövetet küldtek ki s a város átadását követelte. Botha parancsnok fegyverszünetet ajánlott a megadás feltételeinek megállapítása végett. Roberts lord azonban azt üzenté neki, hogy a megadásnak föltétlenül kell történnie, mert különben hajnalban bevonul a városba. Botha erre azt válaszolta, hogy elhatározta, hogy a várost nem fogja védeni. Bizik benne, hogy az asszonyokat, gyermekeket és a polgárok vagyonát meg fogják oltalmazni. Reggel 9 arakor Pretória három legfőbb polgári tisztviselője Roberts lordhoz jött és kijelentette, hogy a várost át akarják adni. Krüger elnök és Botha parancsnok feleségei Pretóriában vannak. Néhány angol foglyot eltávolítottak, nagyobb részük azonban még Watervalban van.

London, jun. 6. Roberts lord azt jelenti, hogy a lovasított gyalogságnak és a yeomanry-csapatnak 13-ik zászlóalja Lindley közelében kénytelen volt megadni magát egy jóval nagyobb búr seregnek. Methuen tábornok kitünő menettel nyomult előre, hogy a yeomanryt megszabadítsa, a mennyiben 24 óra alatt 44 mérföldet haladt, de mégis későn érkezett. Megtámadta a búrokat, a kik körülbelül 2—3000-en voltak és öt órai harc után teljesen visszaverte őket.

A Reichsrathból.

Bécs, június 6. A Reichsrathban a mai ülés végén Körber miniszterelnök a pártokhoz intézte szavait s arra kérte, hogy ne akadályozzák a parlament munkálkodását, hanem a parlamentarizmust törekedjenek megmenteni.

A boxerek lázadása.

Washington, jun. 6. (Reuter.) *Kempf* tengernagy táviratozza Takuból; A harc megkezdődött. Még 50 matrózt és 1 zászlóalj tengeri katonát szállítottak partra.

Tienszin, jun. 5. (Reuter.) A legújabb poatinfui jelentések szerint ott a múlt éjjel minden rendben volt. Mindazáltal nagy volt a veszedelem, minthogy a kínai vasúti alkalmazottak Fengtaiból megszöktek, az idegenek, a kik Pekingbe utaztak, ismét visszatértek. Ma még 200 főnyi külföldi csapatokat várnak ide. Reggel Tienszin városban nagy volt az izgatottság.

Az oroszok Peking előtt.

London, június 6. A *Daily Mail*-nak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel, hogy 2000 kozák azt a parancsot kapta, hogy Pekingbe induljon.

Zavargás Pekingben.

Budapest, június 6. (Saj. tud. táv.) A pekingi zavargások oly mérvet öltöttek, hogy a belga követséget veszélyeztették. A brüsszeli követ kénytelen volt az *osztrák-magyar* követséghez fordulni segítségért, mely kérésnek követsegünk készségesen eleget is tett.

A francia, orosz, német, angol és a belga követségek *ultimátumot* terjesztettek a kínai kormányhoz s a rend visszaállítását követelik, mert ellenkező esetben az európai csapatok Pekinget *megszállják*.

A pestis megszűnése.

Buenos-Ayres, június 5. Egy ma kibocsátott rendelet hivatalosan konstataja a pestis megszűnését.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, június 5.

Osztrák hitel	—	—	—	—	718.—
Magyar hitel	—	—	—	—	722.—
Allamvasut	—	—	—	—	659.25
Rimamurányi	—	—	—	—	572.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	452.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, június 5.

Buza októberre	—	—	—	—	7.89
Buza júniusra	—	—	—	—	7.48
Uj tengeri	—	—	—	—	5.66
Rozs okt.	—	—	—	—	6.98
Zab okt.	—	—	—	—	5.08
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	96.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	91.50
Magyar vasúti kölesön aranyban 4/100%	—	—	—	—	100.50
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	107.—
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	96.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	91.50
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.25
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölesön	—	—	—	—	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	—	—	—	—	189.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	98.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	97.75
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	96.75
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	97.—
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	135.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	17.60
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	720.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	715.25
Párisi vista	—	—	—	—	96.30
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	19.25
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	118.30
London vista	—	—	—	—	242.20
20 márkás arany	—	—	—	—	23.66

SZERKESZTOI POSTA.

Egy katolikus. Ugyan, ugyan! Már minek annyira felháborodni egy olyan semmisségen? Ön tudhatja legjobban, mekkora értelenség kell ahhoz, hogy valaki a katolikus vallást ilyen elvek hangoztatásával vádolja: gyűlölni mást mindenkit, a ki nem katolikus! Persze, ez azért nem gátolhatja a liberalizmus szemforgatóit abban, hogy ne kelepeljék el unalomig újra és újra bus dalocskaikat a »felekezeti térhódításokról!« okos ember ugyanis tudja, honnan milyen szél fu. Nagyvárad polgársága impozáns számban és legkiválóbb alakjaival volt jelen azon az ünnepélyen, ha bizonyos körök hiányoztak, mélyen sajnáljuk, de nem tehetünk róla. Tehát esigavér!

Jogász. Annak idején majd közöljük a joghallgatók üdvözlő levelét *hiteles* alakban; persze, az egy kissé el fog térni az ön által kifogásolt »javaslattól!«

A szerkesztővért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Legjobb üdítő és gyógyhatású a vegytiszta anyagokból előállított

OXIGENVIZ.

Kapható:

STERNTHAL SÁNDOR gyógyszerész,
Nagyvárad, Nagy-Piacz-tér.
Telefon 335.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest k.p.u. — Nagyvárad — Kolozsvár							Kolozsvár — Nagyvárad — Budapest.							Püspök-Ladány — Debreczen — Érmihályfalva.													
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.	V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.									
R.-Pest kpa. ind.	8 50	8 30	1 55	5 45	9 15	—	Kolozsvár ind.	—	5 23	7 00	12 32	3 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 58	2 29	6 06							
Rákos	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	—	Jegenye	—	7 11	7 59	1 14	7 16	—	Debreczen	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	6 74							
Ujszász	8 38	10 59	3 32	8 40	10 55	—	B.-Hunyad	—	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	Érmihályf. érk.	6 35	3 57	—	1	4 58	—							
Szolnok	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	—	Ósucsá	—	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	Érmihályfalva — Debreczen — Püspök-Ladány.												
Szajol	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	—	Rév	—	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	Érmihályf. ind.												
P.-Ladány	10 43	2 00	5 28	11 53	12 55	4 54	Éleod	—	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.							
Báránd	—	2 12	—	12 07	—	5 11	M.-Telegd	—	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	3 01	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	—							
Sáp	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely	—	6 49	—	11 01	—	10 27	—	Debreczen	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01						
B.-Ujfalu	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	V.-Velenoze	—	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	P.-Ladány érk.	—	1 45	5 03	8 40	11 28	9 48						
M.-Péterd	—	3 00	—	1 00	—	6 15	Nagyvárad érk.	—	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	Debreczen — Nagy-Léta — Vértés — Debreczen — Nagy-Léta.												
M.-Keresztes	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	—	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	V. v.	V. v.											
Bors	—	3 25	—	1 28	—	6 50	B.-Püspöki	—	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	Debreczen i.	8 35	4 31	Nagy-Léta	5 25	1 05							
B.-Püspöki	11 48	3 32	—	1 36	—	7 02	Bors	—	2 47	—	11 54	—	11 22	—	Sáránd	9 38	5 16	Vértés ind.	—	—							
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	M.-Keresztes	—	3 12	—	12 05	—	11 37	—	H.-Bagos	9 41	5 16	M.-Pályi	5 47	1 30							
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	—	2 06	2 18	12 25	M.-Péterd	—	3 30	—	12 17	—	11 50	—	H.-Pályi	10 05	5 48	H.-Pályi	6 03	1 48							
V.-Velenoze	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalu	—	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	M.-Pályi	10 20	5 59	H.-Bagos	6 18	2 05							
F.-Vásárhely	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Sáp	—	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	N.-Léta	—	—	Sáránd	6 40	2 29							
M.-Telegd	12 48	4 38	—	3 03	2 50	1 12	Báránd	—	5 01	—	1 01	—	12 41	—	Vértés érk.	10 43	6 18	Debreczen é.	7 18	3 13							
Éleod	1 02	4 56	—	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány	—	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	Sáránd — Derecske. Derecske — Sáránd.												
Rév	1 26	5 20	—	3 45	3 26	2 10	Szajol	—	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	Sáránd ind.	9 38	5 26	Derecske ind.	6 00	1 49							
Ceucsá	2 16	6 31	—	4 53	4 16	3 49	Szolnok	—	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	Derecske érk.	9 57	5 45	Sáránd érk.	8 20	2 09							
B.-Hunyad	2 49	7 16	—	5 32	4 52	4 48	Ujszász	—	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58													
Jegenye	3 15	7 49	—	6 01	5 34	5 34	Rákos	—	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38													
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	—	6 59	5 55	7 04	B.-Pest kpa. érk.	—	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50													
Nagyvárad — Szeged — Rókus.							Szeged — Rókus — Nagyvárad.							Nagyvárad — Arad.							Arad — Nagyvárad.						
Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.								
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	8 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 35	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Ósi	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárh.	4 38	11 05	7 50	Ósi	10 30	4 41	7 16	Kétegyháza	6 14	11 31	10 54	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Less	10 48	5 01	7 40	Orosháza	5 41	11 54	9 20	Less	10 48	5 01	7 40	Csaba érk.	6 40	12 57	11 24	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Csóffa	11 03	5 19	8 05	Csaba érk.	6 35	12 49	10 40	Csóffa	11 03	5 19	8 05	Csaba ind.	7 00	2 33	4 50	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Szalonta	11 26	5 44	8 46	Csaba ind.	7 00	2 33	4 50	Szalonta	11 26	5 44	8 46	Gyula	7 27	3 05	5 26	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Kétegyán	11 46	6 05	9 15	Gyula	7 27	3 05	5 26	Kétegyán	11 46	6 05	9 15	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Sarkad	11 57	6 17	9 31	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Sarkad	11 57	6 17	9 31	Kétegyán	7 56	3 39	6 10	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Gyula	12 21	6 44	10 01	Kétegyán	7 56	3 39	6 10	Gyula	12 21	6 44	10 01	Szalonta	8 23	4 10	6 47	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Szalonta	8 23	4 10	6 47	Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Csaba	8 42	4 34	7 18	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Csaba ind.	2 10	7 41	4 44	Csóffa	8 42	4 34	7 18	Csaba ind.	2 23	7 18	4 32	Less	9 04	5 00	7 51	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Orosháza	3 10	9 10	5 50	Less	9 04	5 00	7 51	Kétegyháza	2 54	7 45	5 38	Ósi	9 21	5 19	8 16	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
H.-M.-Vásárhely	4 00	10 02	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 16	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Sz. v. <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.						
Szeged-Rókus érk.	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31																				